

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. S.**, zastoupený JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, se sídlem v Praze 1, Žitná 45, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 3. 11. 2004, č. j. 59 Az 489/2003 - 30, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 13. 10. 2003, č. j. OAM-634/VL-11-P19-2000, rozhodl žalovaný tak, že žalobci se azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti o udělení azylu ze strany žalobce je ztráta zázemí v Kosovu a snaha obnovit svou obchodní společnost v České republice.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které uvedl, že žalovaný neznal v plném rozsahu jeho osobní poměry, které při podání žádosti o udělení azylu neuvedl a tudíž k nim nemohlo být v rozhodnutí přihlédnuto. Pro objasnění tohoto tvrzení sdělil,

že při podání žádosti o azyl záměrně neuvedl, že navštěvoval tureckou školu a hovoří pouze turecky, přestože Kosovo je albánské, on albánskou řeč vůbec neovládá. Cítil se jako turecký občan, proti kterým agresivně vystupovali jak Albánci, tak Srbové. Toto mu bylo při denním styku s občany vytýkáno a byl za to pronásledován. Tyto skutečnosti se však žalobce ve své žádosti obával uvést, neboť se domníval, že kdyby se Albánci či Srbové dozvěděli o těchto důvodech, byl by při případném návratu do země ohrožen. Žalobce dále poukázal na to, že v České republice se zdržuje již dlouho dobu, je zde zaměstnán, zvykl si zde a líbí se mu tu. K jeho rodné zemi ho již nic neváže, nemá tam žádné zázemí. O azyl žádá, neboť se cítil být pronásledován z důvodu své národnosti a vazbě k tureckým menšinám.

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 3. 11. 2004, č. j. 59 Az 489/2003 - 30, byla žaloba zamítnuta. V odůvodnění krajský soud poukázal na to, že v řízení o udělení azylu má žalobce povinnost uvést veškeré údaje, které se vztahují k jeho osobní situaci v zemi původu před jeho odchodem, k jeho motivům odchodu. Správní orgán je poté povinen doplnit řízení objektivními informacemi o jeho vlasti a posoudit, zda jeho výpověď je v porovnání se zprávami o zemi původu důvěryhodná či nikoliv a z jakých důvodů. Autentická osobní výpověď žadatele o azyl nemůže být nahrazena jakoukoliv činností správního orgánu. Důvody, pro které žádá o azyl, a podrobnosti pronásledování zná a může uvést pouze on. V případě, že žalobce v průběhu správního řízení záměrně nesdělil některé podstatné skutečnosti, nelze žalovanému samozřejmě vytknout, že se jimi nezabýval a nepromítl je do rozhodnutí o azylu. K odůvodnění žalobce, že tak učinil pro své obavy z vyjádření těchto údajů v jeho vlasti, soud nemohl přihlídnout, neboť žalobce byl již při zahájení řízení o udělení azylu 16. 8. 2000 poučen o svých právech a povinnostech v azylovém řízení, a to včetně práva kdykoliv se obrátit o pomoc na Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky a kontaktovat další organizace zabývající se ochranou zájmů uprchlíků. Po procesních komplikacích s ním byl proveden pohovor za účelem zjištění skutečného stavu věci až v září 2003, při jeho zahájení byl žalobce opět poučen o tom, že je povinen v průběhu řízení poskytovat žalovanému nezbytnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace, dále že žalovaný dbá při zjišťování skutečného stavu věci na ochranu všech osobních údajů žadatele, a to především ve vztahu ke státním orgánům jeho země původu. Toto poučení soud shledává jako dostatečné pro rozptýlení pochybností žalobce. Žalobce se v průběhu pohovoru o své příslušnosti či náklonnosti k turecké menšině nezmínil, nenaznačil své pochybnosti o utajení osobních údajů, a to ani přes poučení o důležitosti podání úplných a pravdivých informací. Řízení o udělení azylu probíhalo několik let a žalobce mohl v případě jakýchkoliv pochybností o svých právech či možnostech v řízení vyhledat pomoc u výše uvedených institucí poskytujících servis žadatelům o azyl. K námitce žalobce, že v průběhu správního řízení nebylo tlumočeno do jazyka, kterému by dobře rozuměl, krajský soud podotkl, že tato námitka byla vznesena poprvé v přípisu žalobce podaného u soudu dne 10. 3. 2004, což je po uplynutí lhůty k rozšíření žalobních bodů dané ustanovením § 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a soud by k této námitce nemohl podle uvedené zásady koncentrace řízení přihlížet ani v případě její důvodnosti. Pro úplnost však podotýká, že ani tuto námitku nepovažuje za důvodnou. I v případě, že by se skutečně na počátku řízení obával přiznat ke znalosti pouze turecké řeči, je třeba vzít v úvahu, že s tlumočením do albánského jazyka projevil souhlas i při pohovoru konaném po třech letech po zahájení řízení. Během této doby měl žalobce dostatek času zorientovat se a dožadovat se svých práv zaručených mu zákonem o azylu. Je nutno přihlídnout i k tomu, že žalobce pobýval v ČR již několik let před zahájením azylového řízení, podnikal zde, je tedy zřejmé, že musel ovládat dostatečně dobře i český

jazyk, alespoň k vyjádření nesouhlasu s tlumočením. Za nedůvodnou považoval krajský soud i námitku týkající se toho, že žalobce si v ČR již zvykl, líbí se mu zde, má tu na rozdíl od jeho vlasti zázemí. Soud si je vědom nutnosti existence sociálních vazeb u každého člověka, žalobci je v žádném případě neupírá, je však nutno konstatovat, že důvod zachování těchto vazeb a naopak ztráta zázemí v zemi původu není důvodem zařazeným mezi skutečnosti, pro které lze přiznat postavení uprchlíka a udělit azyl.

Proti citovanému rozsudku žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal včas kasační stížnost, a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Stěžovatel uvádí, že se cítí být tureckým občanem, proti němuž agresivně vystupují jak Albánci, tak Srbové. Za svou příslušnost byl denně pronásledován a bylo mu to vytýkáno. Tyto okolnosti neuvedl pro svou obavu z pronásledování ze strany Albánců a Srbů při svém případném návratu do země původu. Vzhledem k tomu, že mu bylo nabídnuto tlumočení do albánského nebo srbského jazyka, ovšem nikoliv do turečtiny, zvolil menší zlo a vybral si albánštinu a uvedl albánskou národnost. Albánskému tlumočnickovi však rozuměl jen velice málo. Stěžovatel je toho názoru, že v azylovém řízení více, než v jakémkoliv jiném řízení, je třeba být flexibilnější a k předkládaným skutečnostem přistupovat citlivě. Upozorňuje-li žalovaný na pozdní uplatnění námitky ohledně dorozumivacího jazyka žalobce, dělá to s vědomím, že je porušena zásada rovného a spravedlivého procesu, kdy žalobci není umožněno řádně bránit svá práva. Stěžovatel konečně poukazuje na to, že bylo pouze konstatováno použití informací ze zpráv MV USA, ale nikoliv již které a jaké závěry z nich byly vyvozeny. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a aby jeho kasační stížnosti přiznal odkladný účinek.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Žalovaný konstatuje, že po celou dobu správního řízení se stěžovatel označuje za státního příslušníka a osobu národnosti albánské. Žalovaný v této věci odkazuje na správní spis, kde je založeno čestné prohlášení, prohlášení o jazyce stěžovatele a na údaje v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu, kde je výslovně uvedeno, že si žadatel přeje, aby řízení bylo uvedeno v jazyce albánském. Proto byl pohovor se stěžovatelem veden v jazyce albánském za přítomnosti tlumočnicka z jazyka albánského a stěžovatel proti tomu neměl námitek. Ani v protokolu o pohovoru se stěžovatelem není nejmenší zmínka o nějakém nedostatku či nespokojenosti stěžovatele s tlumočením, proto se žalovanému tato námitka jeví jako irelevantní a čistě účelová. Stěžovatel si zvolil albánštinu jako jazyk, ve kterém mělo být vedeno řízení, a i bližší odůvodnění návrhu na zahájení řízení o udělení azylu sepsal v albánštině. Všechny správní úkony byly tudíž přeloženy nebo tlumočeny do albánského jazyka včetně napadeného rozhodnutí. Stěžovatel proto nemůže úspěšně namítat, že albánskou řeč neumí a na této námitce, kterou uplatnil až po skončení správního řízení, stavět jednak tvrzení o obavách z možné perzekuce v zemi původu z národnostních důvodů a jednak nezákonnost správního rozhodnutí. Dále k námitce neuvedení jaké zprávy byly při rozhodnutí správního orgánu použity, žalovaný odkazuje na rozhodnutí žalovaného o neudělení azylu, kde je uvedeno, že žalovaný vycházel ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Srbsku a Černé Hoře za rok 1999 ze dne 25. 2. 2000, za rok 2000 z února 2001 a za rok 2002 ze dne 31. 3. 2003, a proto se jeví námitka právního zástupce

jako irelevantní. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku Městského soudu v Praze režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 16. 8. 2000 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že je albánské národnosti, islámského vyznání a před svým příchodem do České republiky pobýval v kosovském městě P., kde se narodil. Svou vlast opustil, protože v Kosovu nemá žádnou rodinu a chtěl jet za bratry do Německa. V České republice byl chycen policií. Ve vlastnoručně psaném prohlášení doplnil, že zůstal doma sám, neměl co dělat a utekl. Vyjádřil rovněž přání odejít z České republiky do Německa, protože tam má dva další sourozence. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel uvedl, že v roce 1999 byl vypálen dům jeho souseda srbské národnosti. Současně shořel i jeho dům. Jeho rodiče zemřeli a nic mu nezůstalo. Dále sdělil, že v České republice pobýval od roku 1991, podnikal zde. V roce 1993 se vrátil do Kosova. Protože se chtěl do České republiky vrátit, žádal na Zastupitelském úřadě České republiky v B. o vydání víza. Nebylo mu uděleno, a tak přicestoval ilegálně. Stěžovatel dále uvedl, že v České republice se mu líbí a vrátit se nechce, nemá v Kosovu nikoho a nemá se kam vrátit. Za

bezprostřední důvod svého odjezdu označil to, že nic neměl – ani dům, ani rodinu. V případě, že by se vrátil do Kosova, se domníval, že by to pro něj bylo moc špatné, protože nemá kam jít. Za další důvod své žádosti o udělení azylu označil to, že jeho obchodní společnost zanikla a řešil tak svou okamžitou situaci. Plánoval požádat o azyl ještě v Kosovu a byl to jeho účel cesty do České republiky. Upřesnil, že chtěl nejdříve dát do pořádku svou bývalou obchodní společnost; aby na to měl čas, požádal v České republice o azyl. Následně chtěl odcestovat do Spolkové republiky Německo. V době národnostních problémů nikdy žádné problémy se Srby neměl. Ztrátu zázemí v Kosovu a snahu obnovit svou obchodní společnost v České republice označil za jediný důvod své žádosti o udělení azylu. V případě návratu se obává toho, že v Kosovu může vypuknout opět válka. Situaci v Kosovu označil za napjatou.

Podle ustanovení § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se skutkovým i právním hodnocením krajského soudu. I podle zdejšího soudu v řízení o udělení azylu má žalobce povinnost uvést veškeré údaje, které se vztahují k jeho osobní situaci v zemi původu před jeho odchodem a k jeho motivům odchodu. Prvotním předpokladem po hodnocení skutečností rozhodných pro případné udělení azylu ve správním řízení je přesvědčivost a konzistentnost žadatelova tvrzení, jež lze subsumovat pod taxativní výčet podmínek uvedených v § 12 zákona o azylu. Smyslem soudního přezkumu pak není nové nalézání práva s ohledem na stěžovatelem tvrzené skutečnosti obsažené v žalobě, ale posoudit zda správní orgán postupoval v souladu s normami práva hmotného i procesního. Pokud tedy stěžovatel uvedl až v žalobě, že se cítil jako turecký občan, proti němuž agresivně vystupovali jak Albánci, tak Srbové, přičemž za svou příslušnost byl denně pronásledován a bylo mu to vytýkáno, pak tuto skutečnost nebylo možno v řízení před krajským soudem zohlednit. Jak vyplynulo ze správního spisu, stěžovatel v průběhu správního řízení uváděl, že se narodil v P., tedy v Kosovu, je albánské národnosti a souhlasí, aby pohovor s ním byl veden v albánském jazyce. Z Kosova odešel, protože tam nemá žádnou rodinu, přičemž důvodem jeho žádosti o azyl bylo přání získat čas, aby v ČR mohl dát do pořádku svou bývalou obchodní společnost, a poté odcestovat za svými bratry do Německa. V případě, že žalobce v průběhu správního řízení záměrně nesdělil některé podstatné skutečnosti, nelze žalovanému vytknout, že se jimi nezabýval a nepromítl je do rozhodnutí o azylu.

Totožnou optikou je třeba nahlížet i na skutečnost, že stěžovatel nedostatečně rozuměl tlumočnickovi do albánštiny, když mu bylo nabídnuto tlumočení do albánského nebo srbského jazyka, ovšem nikoliv do turečtiny, zvolil menší zlo a vybral si albánštinu a uvedl albánskou národnost. Vzhledem k tomu, že se hlásil k albánské národnosti. a sám požadoval, aby řízení s ním bylo vedeno v albánském jazyce, nelze v postupu správního orgánu spatřovat žádné pochybení. Pokud se stěžovatel k turecké národnosti nehlásil z důvodu obav z vyjádření těchto údajů v jeho vlasti, pak zdejší soud k této námitce nemohl přihlídnout, když, totožně jako krajský soud, poukazuje na skutečnost, že stěžovatel byl již při zahájení řízení o udělení azylu 16. 8. 2000 poučen o svých právech a povinnostech v azylovém řízení, a to včetně práva kdykoliv se obrátit o pomoc na Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky a kontraktovat další organizace zabývající se ochranou zájmů uprchlíků. S ohledem na uvedené tak zdejší soud konstatuje, že zásada rovného postavení

stran a spravedlivého procesu nebyla prolomena. Navíc lze jen ztěžít uvěřit stěžovateli, že vzdor tomu, že od narození žil na území Kosova, kde dorozumívací řečí a úředním jazykem byla buď albánština nebo srbština, nebyl schopen se v žádném z těchto jazyků kvalitně dorozumět.

Za nedůvodnou považuje Nejvyšší správní soud i stěžovatelovu námitku směřující k nedostatečné specifikaci informací ze zpráv MV USA a na základě těchto informací učiněných závěrů. Vzhledem k tomu, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl jediný důvod, který by se mohl z hlediska podmínek stanovených § 12 zákona o azylu obstat, nebylo třeba se situací v zemi původu detailně zabývat. Tato okolnost by mohla být významná jedině v případě, že by stěžovatel napadal rozhodnutí žalovaného kvůli nedostatečně zjištěnému skutkovému stavu při zohledňování překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Stěžovatel tak však ve své kasační stížnosti, jakož ani v žalobě, neučinil, proto se Nejvyšší správní soud touto otázkou vůbec nezabýval.

Závěrem nutno uvést, že žadatel o udělení azylu zjevně patří do skupiny osob, které mají zájem pobývat v České republice ze soukromých důvodů a pohnutek (snaha o obnovení činnosti své soukromé firmy), spadajících svou podstatou do režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

V návaznosti na uvedené tak Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, ani nebyla shledána nepřezkoumatelnost rozhodnutí tohoto soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšným žalobcům (stěžovatelům) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu